

Dosarul nr. 2ra-1494/23
2-22122383-01-2ra-29092023

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud.: L. Mitrofan)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: A. Pnov, M. Anton, V. Cotorobai)

ÎNCHEIERE

31 iulie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența
Președinte, judecător
Judecători

Stela Procopciuc
Mariana Ursachi
Oxana Parfeni

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Cușnir Oleg,
în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Cușnir
Oleg împotriva Ministerului Apărării, intervenient accesoriu Ministerul Afacerilor
Interne și Integrării Europene cu privire la încasarea cheltuielilor de transport,
împotriva deciziei din 22 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

a c o n s t a t a t:

La 17 august 2022, Cușnir Oleg a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Ministerului Apărării, intervenient accesoriu Ministerul Afacerilor Interne
și Integrării Europene cu privire la încasarea cheltuielilor de transport.

În motivarea cererii, a invocat că a activat în cadrul Ministerului Apărării în
perioada 05 martie 2010 – 11 martie 2022.

De asemenea, a menționat că prin ordinul nr. 735 din 04 octombrie 2018, a fost
detașat în Misiunea ONU în Sudanul de Sud în perioada 09 octombrie 2018 – 09
octombrie 2019.

La fel, a specificat că în perioada 16 iulie – 14 august 2019, a beneficiat de
concediu plătit din partea Misiunii ONU, iar pentru revenirea în Republica Moldova,
pentru procurarea biletelor de avion, a achitat personal suma de 1 236,08 de dolari
SUA, ce nu i-a fost restituită.

Prin ordinul Ministerului Apărării nr. 037 din 11 martie 2022, au fost încetate
raporturile de muncă în cadrul Forțelor Armate, iar Ministerul Apărării nu i-a achitat
careva plăți ce țin de revenirea în țară în concediu în perioada 09 octombrie 2018 –
09 octombrie 2019.

Reclamantul Cușnir Oleg a solicitat încasarea de la Ministerul Apărării a sumei
de 1 236,08 de dolari SUA.

Prin încheierea din 16 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,
s-a respins cererea depusă de Ministerul Apărării cu privire la aplicarea excepției de
tardivitate (f. d. 42-44).

Prin hotărârea din 01 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Cușnir Oleg.

S-a încasat de la Ministerul Apărării în beneficiul lui Cușnir Oleg suma de 1 236,08 de dolari SUA cu titlu de cheltuieli de transport, în valută națională conform cursului oficial al BNM la data executării hotărârii.

Prin decizia din 22 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Ministerul Apărării, s-a casat hotărârea din 01 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și s-a emis o nouă hotărâre, sub formă de încheiere, prin care s-a admis excepția de tardivitate și s-a respins acțiunea depusă de Cușnir Oleg ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție extinctivă.

În motivarea soluției, instanța de apel a reținut că prin ordinul Ministrului Apărării nr.735 din 04 octombrie 2018, activând în cadrul Ministerului Apărării, Cușnir Oleg a fost detașat în Misiunea ONU în Sudanul de Sud în perioada 09 octombrie 2018 – 09 octombrie 2019.

În conformitate cu art.186¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă, cererile depuse în instanța de judecată peste termenul de prescripție extinctivă, a căror tardivitate a fost invocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbatere judiciară de partea în proces, persoana în a cărei favoare a curs prescripția, de creditorul persoanei sau de către oricare altă persoană care are interes legitim, se examinează în fond doar după examinarea de către instanța de judecată a excepției de tardivitate. Dacă reclamantul a solicitat repunerea în termenul de prescripție sau solicită repunerea odată cu ridicarea excepției, instanța de judecată examinează excepția de tardivitate concomitent cu cererea de repunere în termen.

Instanța de apel a statuat că la caz, reclamantul Cușnir Oleg s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Apărării privind încasarea cheltuielilor de transport și anume costul biletelor de avion în sumă de 1 236,08 de dolari SUA, iar prin prisma art.186¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă, dreptul la acțiune al reclamantului Cușnir Oleg s-a născut la data când ultimul a cunoscut sau trebuia să cunoască atât tipul prejudiciului, cât și pe cel care răspunde de el. Or, Cușnir Oleg a procurat biletele de avion la data de 23 ianuarie 2019, însă, cererea prealabilă privind rambursarea costului biletelor de avion a fost adresată Ministerului Apărării abia la 01 august 2022, cu toate că raporturile de muncă între reclamant și pârât au încetat de drept la data de 11 martie 2022.

Instanța de apel a notat că, legiuitorul reglementează conceptul diferenței dintre dreptul la acțiune în sens material și dreptul la acțiune în sens procesual, or, nu este negat dreptul reclamantului la acțiune în sens material (subiectiv) a acțiunii prescrise, dar în același timp pasivitatea acestuia urmează a fi sancționată procedural.

La fel, instanța de apel a invocat dispozițiilor art.115 alin. (4) din Constituție, care prevede organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora și procedura de judecată sunt stabilite prin lege organică. Astfel, stabilirea regulilor de desfășurare a procesului în fața instanțelor judecătorești constituie o prerogativă exclusivă a legiuitorului, care poate institui, în considerarea unor situații deosebite, reguli speciale de procedură.

De asemenea, și în raționamentele Curții Europene pentru Drepturile Omului se menționează că, dreptul de acces la justiție prin prisma normelor naționale și internaționale art.6 CEDO, nu implică un acces nelimitat, ci cu realizarea condițiilor pentru aceasta. Justițiabilul fiind obligată să întreprindă anumite acțiuni, de fond și formă, inclusiv, să respecte termenul pentru aceasta. În caz contrar, se aplică sancțiunile corespunzătoare omiterea termenului și posibilitatea respingerii cererii. Acționarea contrară, fiind condamnată de CtEDO, relevant fiind cazul Melnic c. Moldovei.

Prin prisma acestei norme, raportate la circumstanțele cauzei, instanța de apel a conchis că acțiunea reclamantului a fost înaintată cu depășirea termenului de trei ani stabilit de Lege, în contextul în care acest termen se calculează că a început a curge la 24 ianuarie 2019 - data de la care reclamantul a determinat cuantumul prejudiciului pretins de la apelant, astfel, încât a expirat la data de 24 ianuarie 2022, acțiunea fiind înaintată abia la data de 18 august 2022.

Mai mult, în contextul prevederilor art. 395 alin.(4) din Codul civil, prescripția nu începe să curgă din momentul nașterii dreptului la acțiune (care este regula în materie), ci din momentul cunoașterii prejudiciilor și a persoanei responsabile (deci pe baza unui criteriu subiectiv), ce dă satisfacție interesului subiectiv și justificat al victimei, care nu poate pierde dreptul la acțiune mai înainte de a fi avut posibilitatea exercitării lui.

Totodată, însă, în interesul securității juridice, care reclamă clarificarea raporturilor juridice în cel mai scurt timp posibil, legiuitorul a introdus și un criteriu obiectiv în aprecierea posibilității reclamantului de a cunoaște paguba și persoana responsabilă, potrivit căruia, dacă au existat aceste posibilități, în care caz pretinsa victimă trebuia să cunoască cele două elemente și, totuși, nu depune diligența necesară pentru a le cunoaște, ea este în culpă, ceea ce justifică începerea cursului prescripției. Este rațiunea pentru care caracterul subiectiv al punctului de plecare a prescripției dreptului la acțiunea în răspundere civilă își găsește o limită în neglijența celui îndreptățit.

De îndată ce păgubitul a fost în măsură să cunoască atât dauna, cât și persoana chemată să răspundă de pricinuirea ei, acea persoană este în culpă de a nu fi avut diligența necesară pentru a le cunoaște efectiv, iar amânarea debutului curgerii prescripției nu se justifică.

Instanța de apel, cu referire la faptul tardivității cererii prealabile depusă de Cușnir Oleg în adresa Ministerului Apărării la data de 01 august 2022, a reținut că legiuitorul a statuat expres că momentul de început a termenului de prescripție este data apariției dreptului respectiv al reclamantului, prin urmare, este eronată concluzia instanței de fond cu referire la faptul că termenul începe să curgă de la data de 01 august 2022, data când reclamantul Cușnir Oleg a remis cererea prealabilă în adresa Ministerului Apărării.

Deci, instanța de apel a conchis că începutul curgerii termenului de prescripție este condiționat de cunoașterea legal prezumată a faptei din data comiterii, respectiv nu poate fi reținută afirmația cu privire la intervenția cererii prealabile ca temei pentru întreruperea termenului de prescripție extinctivă.

Astfel, instanța de apel a constatat că acțiunea depusă de Cușnir Oleg în instanța de judecată urmează a fi respinsă ca fiind înaintată cu omiterea termenului de prescripție extinctivă.

La 28 septembrie 2023, Cușnir Oleg a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului, a invocat că instanța de apel eronat a constatat că dreptul la acțiune s-a născut în momentul procurării билетelor de avion.

Or, termenul de prescripție a început a curge de la data de 01 august 2022 - data remiterii în adresa Ministerul Apărării a cererii prealabile.

Recurentul a specificat că astfel, instanța de apel nu a examinat cu atenție problema legată referitor la momentul în care a început să curgă termenul de prescripție

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

La 06 noiembrie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Ministerului Apărării pentru notificare copia recursului declarat de către Cușnir Oleg, explicându-i dreptul de a depune referință.

Prin referința depusă la 14 decembrie 2023, Ministerul Apărării a solicitat să fie considerat inadmisibil recursul înaintat de Cușnir Oleg.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat public la 22 iunie 2023.

Decizia motivată din 22 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată părților la 03 august 2023, prin intermediul poștei electronice (f. d. 92).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererea de recurs a fost depusă la 28 septembrie 2023.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră oportun de a învedera că, prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare 18 august 2023, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII – 01 septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 318-321 art. 570 din 18 august 2023, au fost introduse modificări în Codul de procedură civilă, inclusiv la capitolul XXXVIII – Recursul, secțiunea a 2-a, recursul împotriva actelor de dispoziție ale curților de apel.

În această consecvență, se deduce că admisibilitatea recursului depus de către Cușnir Oleg împotriva deciziei din 22 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău, va fi examinat în baza temeiurilor stipulate în redacția art. 433 din Codul de procedură civilă, în vigoare de la 01 septembrie 2023.

Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la art. 440 din Codul de procedură civilă,

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs depusă de Cușnir Oleg este inadmisibilă, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare de la 01 septembrie 2023).

În conformitate cu prevederile art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen;

d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Temeiurile menționate la alin.(1) lit. d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

Verificând motivele de casare, invocate în recurs de către Cușnir Oleg, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că acestea nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel și nu relevă existența temeiurilor de declarare a recursului ca fiind admisibil, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că recursurile exercitate conform Secțiunii a II-a au caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În conformitate cu art. 433 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (1).

Potrivit jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul declarat de către Cușnir Oleg conține obiecții de fapt și de drept, similare celor expuse anterior în cadrul examinării cauzei, care au fost analizate de către instanța de apel, fiind apreciate corespunzător. În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate instanței de apel și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

Drept urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că argumentele invocate de către recurent nu pot constitui temei de admisibilitate a recursului, și respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

În astfel de circumstanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează de a aprecia recursul declarat de către Cușnir Oleg, ca fiind inadmisibil.

Conform celor expuse, în temeiul art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 alin. (1) lit. a), 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Cușnir Oleg împotriva deciziei din 22 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Mariana Ursachi

Oxana Parfeni